

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Vtrum æqualitas locum habeat in diuinis. artic. 1. disput. 1.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

est necessaria, sed sufficit distinctio rationis, ac virtualis. Ratio est, quam hoc loco in responsione ad primum reddit egregiam D. Thomas, nempe quia generans non generat ut distinguit, sed ut reddat genitum sibi simile, tantoque perfectior est generatio, quanto genitum producit magis simile generanti, ut in superioribus ostendimus: est tamen conditio sine qua generans non generat, quod genitum distinguitur a generante, eo quod nihil possit producere seipsum. Quia ergo generans producit genitum sibi simile quoad id quo agit aut producit, non verò quoad suum principium individuan, proprietatem personalem, id sanè, quo generans generat, debet esse commune generanti & genito, ac proinde idem in utroque, aut specie, ut in rebus creatis, aut numero, ut in divinis, in quibus quemadmodum generatio, sic etiam similitudo inter generans & genitum est perfectissima. Quò fit, ut necesse non sit rem generantem, quoad id quo mediante generat, distinguere a genito: quin potius idem cum eo esse possit, solumque virtute ab eo distinguatur, ut in divinis propter summam simplicitatem, summamque similitudinem inter genitum & rem generantem, videre est: necesse tamen est, ut generans per suam differentiam individuam, proprietatemve personalem, distinguatur realiter a genito.

ad confirmacionem inueni.

Ad quintam.

Ad sextam.

F

Ad confirmationem negandam est principium, quo, semper dicere relationem realem, id namque, cui conuenit, ut sit principium quo, non est relatio, sed quid absolutum: relatio verò principij à qua formaliter dicitur principium quo, non est realis, quando eiusmodi principium à re, cuius est origo, non distinguitur realiter. Ad quintum neganda est consecutio, si sermo sit de generate quòd, de quo loquitur Concilium Lateranense cap. Damianus, quod solum verè dicitur generare sine addito, ut in superioribus ostensum est: principium enim quo, cum non distinguitur realiter à re genita, non dicitur simpliciter generare, sed cum addito, tanquam id quo generans generat. Adde, essentiam absolutè sumptam, non esse principium quo, alioquin omnes tres personae diuinae per eam generarent, sed essentiam sub certa conditione, nempe, ut in eo, qui habet eam à se, aut ut stat sub paternitate, eaque ratione essentiae absolutè sumptae non tribui generationi, ne quidem eo modo, quo intellectui tribuitur intelligere. Ad sextum, concessis primo antecedente, & prima consequentia, minorque ulterius subsumpta, distinguendum est consequens secundae consequentiae. Si enim sit sensus, Patrem paternitate generare, tanquam principio productiuo, neganda est consequentia: si verò sit sensus, Patrem paternitate generare, tanquam principio formali, seu ratione formali, à qua formaliter dicitur generare, quatenus generatio generat formaliter: paternitas verò est idem omnino realiter, formaliter, ac virtute cum generatione, ut questione praecedente articulo secundo ostendimus, concedenda est consequentia. Inde verò perperam colligitur, paternitatem esse principium quo generandi, potentiamque generatiuam.

ARTICVLVS VI.

Utrum actus notionalis ad plures personas terminari possit, quasi esse possint plures Filij, aut plures Spiritus sancti.

CONCLUSIO negat, estque de fide. Cum diuinus intellectus non habeat rationem potentiae generatiuae, nisi in eo, qui illum habet à se, ut patet ex dictis

Filij plures, aut Spiritus sancti, cur non sint in diuinitate.

B

tam articulo praecedente, quam quaest. 27. artic. 3. disput. 4. & quaest. 41. artic. 2. disput. 2. Is verò qui eum habet à se, unico actu intellectus unicum producat Verbum ac Filium: fit, ut vnus tantum sit Filius, qui rursus per intellectum non producit alium Filium: eo quod intellectus in eo rationem non habet potentiae generatiuae. Cum item in solo Patre & Filio voluntas habeat rationem potentiae spiritalis, ut locis citatis exposuimus: fit etiam, ut vnus tantum producat Spiritum sanctum: qui rursus non producit alium Spiritum sanctum per voluntatem: eo quod voluntas in eo non habeat rationem potentiae spiritalis. Rationes D. Thomae hoc loco adiuuant, ut hoc melius intelligatur: semper tamen in asserenda conclusione huius articuli fidei Catholicae innitemur, neque intendimus eam demonstrare, sed adducere quaedam congruentia ad aliquam hanc asserendam eis, quae fides docet. Is, quae in hoc articulo sunt, iungito, quae diximus q. 30. art. 1.

QUESTIO XLII.

De aequalitate & similitudine diuinarum personarum adinuicem.

ARTICVLVS I.

Utrum aequalitas locum habeat in diuinis.

DISPUTATIO I.

IN hac, & questione sequenti comparat D. Thomas diuinas personas inter se, in hac quidem quoad aequalitatem, in sequenti verò quoad missionem. Ad huius questionis intelligentiam sciendum est, duobus modis aliquid dici quantum. Vno proprie, illud scilicet, quod habet partem extra partem. Et quidem si partem habeat extra partem ratione sui, dicitur quantum per se, pertinenteque ad praedicamentum quantitatis: si verò ratione alterius, ut candor trium palmorum ratione superficiei, cui candor inhaeret, dicitur quantum per accidens. Altero verò modo improprie, & per metaphoram dicitur aliquid quantum, illud videlicet, in quo cernitur quidem latitudo aliquo modo, attamen sine parte extra partem, vel quia non habet partes, vel quia si eas habet, vna non est extra aliam. Hoc modo latitudo candoris quoad intensionem, dicitur quantitas intensionis per metaphoram. Etenim licet, iuxta probabiliorum opinionem, partes habeat intensionis, vna tamen non est extra aliam. Latitudo etiam perfectionis essentialis cuiusque rei dicitur quantitas perfectionis, quia vel non habet partes, ut in Deo, & in gradibus simplicibus, quales sunt differentiae, vel si habet partes, ut sunt genus & differentiae constituentes speciem aut indiuiduum, vna tamen non est extra aliam.

Quantitas duobus modis dicitur.

Quantitas perfectionis qua.

De huiusmodi quantitate loquitur Augustinus 6. A de Trinitate, cap. 8. quando ait: *In his que non mole magna sunt, hoc est maius quod est melius esse.* Latitudo etiam duratiua, sine parte tamen extra partem, qualis cernitur in æternitate, iuxta sensum quæst. 10. artic. 1. disput. 4. explicatum, dicitur per metaphoram quantitas duratiua, quæ cernitur in tempore, cum habeat partem extra partem, propriè est quantitas, pertinetque ad prædicamentum quantitatis. Latitudo præterea, quæ cernitur in potentiis, quoad maiorem aut minorem vim & efficaciam ad agendum, aut producendum, dicitur per metaphoram quantitas virtutis. Quia ergo sicut res secundum quantitatem propriam dicuntur æquales, aut inæquales, æqualitate, aut inæqualitate propria, sic etiam secundum quantitatem metaphoricam dicuntur æquales, aut inæquales æqualitate, aut inæqualitate translatitia: ideirò D. Thomas hac quæstione comparat personas diuinas inter se, quoad æqualitatem perfectionis, durationis ac virtutis: in diuinis namque cernitur infinita perfectio, infinita duratio, & infinita potentia, ac efficacia ad agendum, quæ omnia ad quantitatem metaphoricam, quæ diuina simplicitati non repugnat, spectant.

Personas diuinas esse æquales.

In hoc ergo primo articulo quærit D. Thomas in genere: Vtrum æqualitas locum habeat in diuinis. Respondetque hæc conclusione, Personæ diuinae sunt æquales inter se. Est de fide, vt constat ex illo symboli Athanasij: *Persona diuina coæterna sibi sunt & coæquales.* Et de Filio: *Æqualis Patri secundum diuinitatem.* In Concilio II. Lateranensi, cap. Firmiter, de summa Trinitate & fide Catholica de Patre, Filio, & Spiritu sancto dicitur: *Coæquales, & coomnipotentes, & coeterni.* Ad Philippen. 3. de filio ait Paulus: *Non rapinam arbitratus est esse se æqualem Deo.* D. Thomas hac ratione probat conclusionem. D. Æquale dicitur, quasi per negationem maioris & minoris, vt Aristoteles 10. Metaphyl. text. 17. affirmat: sed in personis diuinis non est maius & minus: ergo personæ diuinae sunt æquales. Minorem probat, tum autoritate Boëtij in libro de Trinitate. Tum etiam quia quando vnum est maius alio, est illi inæquale: personæ autem diuinae non sunt inæquales inter se: rerum namque inæqualium non est eadem numero quantitas: quare cum essentia diuina sit quantitas diuinarum personarum, si personæ diuinae essent inæquales, non haberent eandem numero essentiam, atque adeo non essent idem numero Deus, quod est hæreticum: sit ergo, vt non sint inæquales inter se.

Æqualitas quantitate exigit, & distinctionem inter ea que dicuntur æqualia.

Circa primam maiorem obserua, ea de causa D. Thomam cum Aristotele dixisse, æquale dici, quasi per negationem maioris & minoris, quia ad æqualitatem, vltra negationem maioris & minoris, necessaria est quantitas in vtroque extremorum: punctus namque, aut Angelus, neque est maior, nec minor, nec æqualis lineæ, eò quod non sit quantus: Diuus autem Thomas supponit in personis diuinis esse quantitatem perfectionis. Ad æqualitatem præterea necessaria est distinctio inter ea quæ dicuntur æqualia: quare vna linea non dicitur æqualis sibi ipsi.

Æqualitas duplex.

Circa responsonem ad secundum & tertium animaduertendum est. Sicut duplex est æqualitas, vna secundum quantitatem propriam, & altera secundum quantitatem metaphoricam: ita etiam duplicem esse similitudinem. Vnam secundum qualitatem propriam: atque hæc nec in diuinis cernitur, nec extra genus qualitatis, de eaque loquitur Ari-

A stoteles in prædicameto qualitatis quando affirmat, maximè proprium esse qualitatis, vt secundum eam res dicantur similes, vel dissimiles. Aliam verò secundum qualitatem impropiè dictam, quo pacto omnis forma qualitatis quædam nuncupatur, vt Aristoteles in prædicamento substantiæ innuit, dum secudas substantias affirmat significare quale aliquid: similitudo ergo secundum qualitatem impropiè dictam cernitur in omnibus generibus, eaque est, quæ reperitur in diuinis.

Simile duobus modis accipi.

Animaduertendum est præterea, simile sumi duobus modis. Vno, vt est relatiuum æqualis comparationis: quo pacto simile dicitur simili simile, Altero, vt ad relatiuum inæqualis comparationis, significatque id, quod imitatur alterum tamquam exemplar, aut quasi exemplar: quo pacto species representans obiectum dicitur similis obiecto, obiectum verò non dicitur simile speciei: & imago Cæsaris dicitur similis Cæsari, Cæsar autem non dicitur similis suæ imagini: creatura quoque dicuntur similes Deo, Deus verò non dicitur similis creaturis. Si ergo personæ diuinae considerentur quatenus similes sunt in natura diuina, quam æque participat, tunc sicut dicimus Filium esse æqualem Patri, & Patrem Filio: ita etiam dicimus, Filium esse similem Patri, & Patrem Filio. At verò si simile sumatur, vt significat id quod imitatur alterum tamquam quid productum ad illius imitationem: tunc dicimus Filium esse similem Patri, quia producit ad imitationem Patris, tamquam imago & figura substantiæ eius: Patrem verò nõ dicimus similem Filio. Æquale etiam aliquando sumitur, vt est relatiuum inæqualis comparationis, videlicet quoad significat id, quod est æquale alteri tamquam mensura: tunc solum dicitur de eo, quod se habet vt mensuratum, non verò de eo, quod se habet vt mensura. Hac ratione dicimus pannum æquari mensura, puta cubito, non verò dicimus mensuram æquari panno.

DISPUTATIO II.

Vtrum æqualitas & similitudo in diuinis sint relationes reales, an rationis.

Solutio in 1. distinct. 3. quæst. 1. & in quodlibet. Squæst. 6. affirmat, relationes æqualitatis & similitudinis in Deo esse relationes reales. Hanc suam sententiam probat primò, quia vt relatio aliqua sit realis, satis est, si sit inter extrema realia realiter inter se distincta, & fundamentum sit reale: sed æqualitas Filij ad Patrem est inter extrema realiter inter se distincta, nempe inter Patrem & Filium & fundamentum illius est reale, diuina videlicet essentia: ergo æqualitas est relatio realis.

Solutio in 2. distinct. 1. quæst. 1. & in quodlibet. Solutio prima.

Secundò, si relationes æqualitatis Filij ad Patrem, & Patris ad Filium non essent reales, maximè quia earum fundamentum, nempe diuina essentia, esset idem numero in vtroque extremo, in Patre nimirum & Filio, cum tamen ad relationem realem necessaria sit distinctio ex parte fundamenti, vt auctores contrariæ opinionis affirmant: id quod tamen constat non requiri, quandoquidem paternitas & filiatio in diuinis relationes sunt reales, & earum fundamentum, nempe essentia, est in vtroque extremo idem numero: ergo relationes æqualitatis reales sunt in personis diuinis.

Secundò.

Confirmatur hæc ratio, quia si in duobus hominibus esset idem numero calor, illi essent similes in candore similitudine reali: ergo vt ratio sit realis, necessaria non est distinctio ex parte fundamenti. Tertio,

Confirmatur.